

Izhaja
vsakega 15. v
meseču.

Naročnina do
konca leta 1928
20 Din.

Številka pošto-
čkovnega urada
Ljubljana 12.592.

Nova Samouprava

Glasiło gospodarstva, prosvete in politike.

Uredništvo
in upravnništvo:
Kočevje št. 18.

Telefon šte. 5.

Oglasi:
mali beseda 2 Din,
sicer po dogovoru.
V uredniškem delu
vrstica Din 10.—

Vsebina: K naši zunanji politiki. — Iz NRS. — Tedenske vesti. — Kočevske novice. — Inserati.

K naši zunanji politiki

Kočevje, sredi marca 1928.

Normalni človek išče v vsakdanjem življenju svoje zaveznike in sodelavce med sorodniki in sointeresi. Isto pravilo velja tudi za državo. Temu pravilu se tudi naša država v svoji zunanji politiki ne more brez škode odtegovati. Tem manje, ker od dobrega ali slabega vodstva zunanje državne politike ne zavisi obstoj poljubne države nič manje kot od notranje. Zgodovina nas uči, da je slaba ali neprevdarna zunanja politika uničila že več držav kot notranja. Kaj nam pomaga še lepše opremljena ladja sredi morja, ako je pa krmilar za nič. Vse izobilje in sladkosti na ladji ne rešijo njenih prebivalcev pogina.

Jugoslavija je predvsem slovanska država. Ta okoliščina je bila merodajna za njeno stvaritev. To je veja, na kateri sedi in pade. To dejstvo bi morali imeti tako zunanji kot notranji krmilarji, ako so državniki, vedno pred očmi kot odlično smernico svojega delovanja.

V zunanji naši politiki si vsled posebnih še vedno nenormalnih prilik ne moremo poiskati zaveznikov med sorodnimi slovanskimi državami v tisti meri, kot bi to naše slovansko srce rado in kot bi bilo tudi naravno. V tej smeri bo prejalislej prišlo do Zveznih Slovanskih Držav od Adrije do Japonskega in Rumunega morja ter Egejskega morja in Indijskega oceana pa do Severnega morja. To je cilj, ki čaka slovanskega Napoleona, ki je morda bližji kot si pa misli vsakdanji filister s svojim lajbjurnalom pri topli peči. Pri tem bo brez dvoma pripadla vodilna vloga demokratski Rusiji, ruskemu mužu z novo rusko inteligenco, ki s svojim sistematskim, plodnim in dalekovidnim delom čimdalje bolj vpliva na tehniko in vedo sveta. Do tega trenutka pa je naša naloga, da varujemo svoje meje in osvobodimo in nam zaupano slovansko zemljo ob kulturnem evropskem zapadu in toplem evropskem morju kot najdragocenejši biser za boljše bodočnost Slovanstva in morda tudi Evrope, ki težko boleha na blazirani kulturni hipohondriji in regionalni megalomaniji. Naloga bodočnosti Slovanstva je, da popravi usodno pogreško, ki jo je zagrešil ruski avtokrat pred 115 leti s slovanskimi regimenti v trodnevni bitki pri Leipzigu, in da iz svojih vrst ženjalnemu Korzičanu

enakovrednega naslednika utrujeni in razdvojeni Evropi.

Toda država ne more križemrok čakati idealnih ciljev bodočnosti. Ona je organizem, ki hoče in mora, da živi. Varujoč morda gornja načela in skrbeč, da se ob nje z ozirom na bodočnost ne pregreši, mora upoštevati praktične prilike. To je tem lažje, ker je stara prijateljica Slovanstva, velesila Francija, ohranila tudi po vojni vse svoje stare simpatije za Slovanstvo. Tembolj, ker so te pojačane z realnimi okoliščinami, ki so v bistveni zvezi z vprašanjem eksistenčne varnosti Francije. Verzajski mirovni ugovor z Nemčijo ima svojo realno vrednost le, ako sloni tudi na stebrih, na katerih počiva suvereniteta Prage, Varšave in morda tudi Beograda. Paralelnost življenskih interesov teh držav s Francijo leži na dlani. Baš iz tega razloga se je ustvarilo med Parizom in temi slovanskimi državami tako trdne vezi, da te države vzajemno druga drugi jamčujejo čast in obstoj.

To je najvažnejša smer, to je temelj naše zunanje politike.

V naši javnosti ne manjka glasov in politikov, ki zasledujejo enak ali vsaj močno podoben cilj naše zunanje politike Berlinu nasproti. Velik je nemški narod, njegova disciplina, tehnika in moč in naravnost smešno bi bilo od nas, da bi ga omalovali. Totem manje, ker se naši kmetijski gospodarski interesi z nemškimi industrijskimi naravnost spopolnjujejo. Tudi imamo gotove politične cilje skupne, čeprav bolj negativne. Na primer naše Primorje in nemško Južno Tirolsko. Toda veliki svetovni, rekel bi temeljni cilji nemškega naroda pa so brez dvoma našim, to je slovanskim, diametralno nasprotni. Nemški sen je in ostane, da na razvalinah svojih sosedov, to je predvsem Slovanov in Francije, vstvari svoj svetovni imperij. Kdor verjame kaj družega, je političen naivnež, ki ne zna čitati tega, kaj na dnu psihe nemškega naroda spi, in kaj se kaže diplomatsko in vsled prilik na zunaj.

Naše razmerje do Berlina in istočasno do Dunaja zamore iti le do one meje, ki jo kažejo povprečni skupni, predvsem gospodarski interesi obeh držav. To je gladka trgovska korektnost in solidnost za obojestransko korist.

Podobno je naše razmerje do Italije. Vsled neposredno skupne dolge meje so tu

obojestranski interesi še večji, zlasti ker se poleg gospodarskih spopolnjujejo tudi prometni. Toda Italija nam je danes neprimerno bolj nevarna kot Nemčija. Ne dosti manje kot nekdanja Avstro-Ogrska Srbiji. Naša alijančna pogodba s Francijo ji je za direkten napad zvezala roke; vsled tega sprema indirektnega, ki naj bi prišel iz Madžarske, Bolgarske, Grčije in Albanije ob primernem trenutku seveda in ob „dobrohotni nevtralnosti“ Italije. Vendar bo pa iz teh blagih namenov Italije težko kaj sadu; Mala Antanta in primerni ukrepi Beograda paralizujejo ta prizadevanja Italije in jih obsojajo na neuspeh. Vendar je pa treba velike previdnosti v politiki z Italijo, kar je tembolj obžalovanja vredno, ker sta gospodarstvu obeh držav močno navezani drugo na drugo in nam italijansko ljudstvo vsled svoje dobrosrčnosti nikakor ni nesimpatično.

To so glavne smernice naše zunanje politike; ako pridenemo še, da se naša diplomacija trudi, da bi našla v anglosaškem svetu primerno umevanje za naše cilje, smo povedali vse. Dr. S.

Iz NRS.

Mestni Odbor NRS Beograd je imel v soboto dne 10. marca svoj zbor. Poročal je njen predsednik beograjski poslanec Boža Maksimovič, bivši notranji minister. Ta se je v svojem političnem poročilu postavil na stališče, da je sedanja politična kombinacija v vladi škodljiva i za Narodno Radikalno Stranko i za državo in njene interese. Drugega dne se je vršila debata o tem poročilu. Interesantno je, da so vsi govorniki soglašali s stališčem Bože Maksimoviča. To je tem važnejše, ker so v beograjski mestni organizaciji včlanjeni skoro vsi vodilni radikali. Konečno se je soglasno sprejelo resolucijo, v kateri se odobrava stališče predsednika posl. Bože Maksimoviča, se mu izreka popolno zaupanje ter se mu obeta popolna podpora i njemu i drugemu beograjskemu radikalnemu poslancu, ki se seveda tudi slaga s stališčem Bože Maksimoviča.

Glas Bože Maksimoviča ali točneje beograjske mestne organizacije ni osamljen. Iz Sarajeva se oglašajo ugledni bivši minister in voditelj bosanskih radikalov Dr. Srskić, braneč narodni karakter Bosne pred političnim islamizmom, iz Vojvodine odmevajo obupni glasovi starih nacionalnih borcev, ki kažejo na vladino madžarizacijo in germanizacijo

Vojvodine, kjer se nacionalne Srbe na vseh koncih in krajih s pomočjo vlade preganja, tako da so ji že nadeli ime druge Južne Srbije. In če se oglasimo slovenski radikali — seveda ne tisti, ki so se le z dovoljenjem klerikalcev vpisali v radikale — in če pokažemo, kakšno narodno politiko se vodi tu pod klerikalnim režimom, seveda kar najbolj mogoče prikrito in hinavsko, pa zato toliko bolj učinkovito, bi morda dobili tretjo Južno Srbijo. Veseli nas le to, da so tej vladi brez dvoma dnevi šteti. Toda treba bo veliko truda, predno se izlečijo rane, ki jih je Sloveniji zadal protinarodni klerikalni režim, v katerem so prišli v Slovenijo še stari avstrijskonemški in nemškutarski elementi kot posebni ljubljenci našega klerikalizma do polne veljave in polnega udejstvovanja, katerim stoji državna moč na razpolago, dočim se nacionalne elemente in stare narodne borbe z isto državno pomočjo iz javnosti odriva in smeši. Junaki črnožolte preteklosti so vstali iz grobov in njih delovanje se čuti po deželi kot piš strupene sape. Quosque tandem?

Glavni Odbor Narodne Radikalne Stranke, in sicer ožji izvrševalni, bo imel te dni sejo. Glavni predmet razgovora bo reorganizacija stranke, tako da bi ta potom svojih legalnih predstavitev zopet nastopil v polni in odločujoči moči.

Seja Mestnega Odbora NRS Kočevje se vrši v soboto dne 24. marca. Kraj in uro dobe odborniki dostavljeno potom vabila. Na dnevnem redu so važna aktualna vprašanja.

Tedenske vesti.

Državni proračun za leto 1928/29, to je od 1. aprila 1928 do 31. marca 1929, bo glasom sporazuma med vladino večino in opozicijo izglasovan dne 26. marca t. l. Po tem izglasovanju je pričakovati ostavko Vučkovičeve vlade, da se ustvari koncentracijska vlada, v katero bi šla tudi Kmetijska demokracija Radiča in Pribečeviča. Ta vlada bi zaključila veliko zunanje gospodarsko posojilo in sprejela nujno potrebne zakone.

O reviziji ustave se glasovi vedno bolj in bolj množe. Izkazalo se je namreč ponovno, da pri izvoljenih poslancih z ozirom na svoje volilce in strankino taktiko prevladujejo bolj politični kot pa trezni gospodarski in upravni motivi, tako da prehajajo pogosto že v demagogijo. Tako razpoloženje in ozračje pa ni dovoljno za trezno državniško delo in ustvarjanje. Vsled tega izidejo iz naše skupščine, v kolikor sploh dela, površni in slabi zakoni. Tem okoliščinam je tudi pripisovati, da še danes, v desetem letu ujedinjenja, nimamo enotnih niti sodnih niti upravnih niti policijskih zakonov. Da je skrajni čas, da se takemu nesmotrenemu stanju in poeziji napravi konec, leži na dlani. Čutimo pa to zlasti na lastni koži. Rabimo zbor gospodarsko, upravno in politično dozorelih mož, zlasti tudi strokovnjakov, s širokim strokovnim obzorjem ter potrebnimi izkušnjami v življenju, ki naj bi imeli odločujočo besedo, in ako treba, tudi inicijativo v javnih poslih, predvsem v zakonodaji. Takozvani „Gospodarski svet“ tega ne more dati, ker zamore biti le posvetovalni organ že po svojem ustroju, pa še to predvsem le za višje uradništvo, ki pa na njegove sklepe niti vezano ni. V tem oziru nam zamore dati tak organ le neodvisna z zakonodajno pravico in inicijativo opremljena zbornica kot jo ima n. pr. Ame-

rika v svojem senatu poleg poslancev ali reprezentantske zbornice, kot se tam imenuje parlament, Francija isto v senatu, Anglija v zbornici lordov, ali kot jo je imela Avstrija v svoji nekdanji Gosposki zbornici, ki se je navzlic zabavljanja gotovih demagogov izborna obnesla in odlično korigirala in dopolnjevala na preveliki politiki in narodnostnih bojih bolehalo zbornico izvoljenih poslancev ali parlamenta. Zakoni, ki so pasirali Gosposko zbornico, in to so v Avstriji morali, so bili v splošnem strokovno vsestransko premišljeni. Tako strokovno delovno dopolnilo k našim političnim poslancem rabimo tudi mi, ako hočemo priti enkrat že do ustaljenih razmer in predpogojev, da se gospodarstvo v celi državi izravna ter odpre pot trgovini, obrtu, podjetništvu itd. po celi državi enakomerno. Ime takega dopolnila bi bilo postransko; glavno je, da bi prišli v njega ljudje sposobnosti in dela. To je ena smer, v kateri naj bi se gibala revizija ustave. Druga smer bi bila geografska in upravna razširitev delokroga oblasti, da bi bile le te svojim nalogam lažji kos. Tudi to ni slaba ideja in bi prevdarno izpeljana bila lahko pravi blagoslov za posamezne oblasti ali pokrajine. Izpeljala naj bi se čim širša gospodarska samouprava in odstopilo od države sedaj njej v te namene pripadajoče finančne vire. Država naj bi obdržala le vrhovno nadzorstvo ter smela poseči na pr. po razpustu in gerentstvu le v zakonito fiksiranih slučajih. Tretja smer, v kateri naj bi se izvršila revizija ustave, bi bilo kraljevsko namestništvo za slučaj, da je kralj odsoten ali bolan. To namestništvo bi v prvi vrsti imenoval kralj in bi za predvidene slučaje stopilo avtomatično v veljavo, torej brez vsakih pretresljajev. Da se ti načrti izpeljejo, je treba seveda kvalificirane večine v parlamentu in je tudi iz tega vidika potrebna koncentracija.

Ukinitev 56 srednjih šol v državi je v načrtu tudi novega finančnega zakona. Predvideno je, da naj ministerski svet in ne prosvetni minister odloča, kateri zavodi naj se ukinejo. SLS ne zahteva za Slovenijo nobenih garancij, da bi se tu ne ukinjalo srednjih šol.

S parlamentarizmom in njegovimi pravami namerava končnoveljavno pomesti v Italiji Mussolini. Na njegovo mesto naj stopi takozvana korporacijska država, stanovsko zastopstvo, pod vodstvom fašizma, ki bi te poslance faktično imenoval in postavljaj. Vsekakor smo radovedni na ta eksperiment.

Stanovanjski zakon, ki velja le še za gotov krog gospodarsko šibkih, stopi 1. maja iz veljave in sodeč po razpoloženju v vladi ne bo več podaljšan.

Pomoč stradajočim krajem v iznosu po 150 milijonov dinarjev je dovolila skupščina. V vsaki oblasti jo bo delil poseben odbor brez vpliva Velikega župana, da se tako politični vplivi izločijo. Slovenija dobi 500.000 Din. Pri tej priliki naj nam bo dovoljeno pripomniti, da je pomoč le oblika nujnosti, ne sme pa biti to stalna oblika. V pasivnih krajih naj se mesto milostinje vrše za ta denar rajši javna dela, kot ceste, mostovi, regulacije, melioracije, javne potrebne zgradbe, pa tudi drugod, plača primerno delovne sile in ako se ta dela vrše v nestradajočih pokrajinah, pritegne k tem delom predvsem delovne moči iz stradajočih krajev. Sicer navaja miloščina in brezplačna podpora ljudi na lenobo. Dolžnost države je

tudi, da prevdari, kaj bi v takih krajih najbolje uspevalo in da mesto z milijonsko milostinjo rajše z milijonskimi investicijami ter ako treba tudi s posebnimi predpravicami (n. pr. pri kulturi tobaka) gospodarsko podpre takozvane pasivne kraje in ustvari v njih za prebivalstvo stalen donos ter jih tako dvigne v aktivne. V tej smeri je potrebno, da podvzamejo predvsem oblastne skupščine inicijativo. Nikakor pa pametni ljudje ne drže roke križem in čakajo, da mrô od lakote in si potem pomagajo s pomočjo milostinje. Tako početje je ne glede na gospodarsko razmetavanje v očeh vseh pametnih ljudi tako primitivno in naivno, da ne rabimo drugega izraza, da nas v evropski javnosti mora diskreditirati kot nesposobne in nevredne.

Volitve v Polski niso prinesle Pilsudskemu in njegovi vladi one večine kot jo je želel in pričakoval. V mladi republiki sicer jako lepo tradicijo je še preveč strank in centrifugalno delujočih sil. Desničarski orientirani krogi mislijo resno na vzpostavitev monarhije, ki bi bila v obliki konstitucionalizma z ugledno in inteligentno dinastijo brez dvoma trdna in plodna zbirna baza za tvorne sile mlade republike. Da bi Pilsudski za svojo osebo dosegel ta cilj, je dvomljivo.

Iz učiteljskih krogov. V „Učiteljskem tovarišu“ št. 33 z dne 1. marca 1928 čitamo razveseljivo notico — okrožnico sreskega poglavarja v Mariboru na podrejene krajevne šolske odbore, da se more učiteljstvo pritožiti, ako je bil izvoljen kot odbornik v krajevni šolski odbor, ki je sovražnik šole in učiteljstvu.

Da je ta okrožnica zelo umestna, zato ni potreba posebnega komentarja; kot primer naj služi nastopen avtentičen dogodek: Predsednik krajevnega šolskega odbora v N. si je lastil to pravico, da je šel na lastno roko k gospodu župniku in gospodu županu ter zahteval od njiju posredovanje, da se premesti stalna učna moč, in to iz vzroka, ker je nje ožji sorodnik pristaš te in te stranke, čeprav se ona niti najmanj ne briga za politiko...

Dobro bi bilo, da bi se sreski šolski referent zaznamoval ta slučaj, da ne bo potem trpel § 71...

Konzulat češkoslovaške republike v Ljubljani pozivlja vse češkoslovaške državljane letnikov 1906, 1907 in 1908, da se, ako to še niso storili, bodisi pismeno ali ustno pri njem zglase v svrhu vpisa v naborno evidencijo. Datum naborov, ki se bodo vršili začetkom meseca aprila pri čsl. konzulatu v Ljubljani, bode pravočasno razglašen potom časopisov in posebnih pozivnic. Istotako se imajo zglastiti tudi oni starejši letniki, ki svoji naborni obveznosti do sedaj še niso zadostili. Obenem se opozarja, da se morajo vsi obvezanci izkazati s čsl. potnim listom in ako ga nimajo, naj zaprosijo za izstavo istega pri tukajšnjem čsl. konzulatu, ker ga zahteva še pred naborom.

Kočevske novice.

Na Moravi pri Kočevju je dne 19. februarja zadet od kapi nenadoma preminul ugledni trgovec in posestnik gospod Matija Cetinski, župan občine Novilazi. Gospod Cetinski je bil rodом kostelski Slovenec, doma iz Novih Sel. Na Moravi si je s svojo pridno družico Marijo roj. Kajfež ustvaril lepo idočo trgovino in uredil vzorno posestvo ter gostilno. Svoji ženi je sledil točno čez dva meseca v večnost. Zapustila sta več dobro vzgojenih sinov in hčera, ki so vsi preskrb-

ljeni. Naj jima bo zemljica lahka, preostalim pa tudi naše sožalje.

Afera oropane kočevske poštne ambulance je začetkom marca dvignila izredno vniliko prahu v naši časopisni javnosti. Povod temu je bila nenadna aretacija in odvedba v ljubljanske policijske oziroma sodne zapore tukajšnjega uglednega hotelirja gosp. J. K. pod sumom, da je on storilec. Razumevamo vrednost senzacije za časopisje, reklamno seveda, v kateri sta si „Jutro“ in „Slovenec“ držala bratsko ravnotežje, dokler ni „Jutro“ prenehalo, nakar je seveda tudi „Slovenec“ utihnil in z njima zvezani priveski. Smo pa skromnega mišljenja, da dokler obstoja le sum, da bi tudi naše časnikarstvo lahko imelo toliko takta in obzirnosti, recimo že do nedolžnih otrok, da ne bi na podlagi golega suma iznašali intimnih in domačih zadev iz življenja morda po nedolžnem osumljenega, čigar nadaljno življenje je baš vsled tega če že ne uničeno, pa sigurno zastrupljeno. Z zadovoljstvom pa moramo ugotoviti, da rekorda v tej žalostni smeri ni odneslo slovensko, ampak nemško časopisje. „Cillier Zeitung“ n. pr. že na podlagi suma prinaša o gosp. J. K. senzacionalen članek pod naslovom „Hotelir kot ropar“. Ker zlasti ta članek posega globoko v čast in gospodarsko življenje prizadetega in njegove rodbine, bo „Cillier Zeitung“ dobila, kot se sliši, še priliko, da dokaže svoja dobrohotna izvajanja pred sodiščem. Takrat ji ne bo nihče branil, da lahko na dolgo in široko o tem piše. — Značilno je, da javno mišljenje v Kočevju ne more verjeti, da bi bil gosp. K. storilec.

Konkurz veletvrdke A. Kajfež Kočevje je presenetil te dni slovensko, hrvatsko in deloma tudi češko javnost. Presenetil pa je tudi lastnika samega, ki je na ljubo in v popolno varnost nekaj denarnih zavodov avgusta meseca doprinesel težke osebne žrtve, da bi sicer za kakih 10 milijonov Din aktivna svoja podjetja obdržal plačevita, ne da bi bilo treba razmetavati ogromno premoženje ali natrgavati čudovito razpredeno gospodarsko organizacijo, ki jo je ta firma tekom svojega 70 letnega obstoja umela ustvariti v treh delih sveta. Njen promet samo v lesu je šel mesečno na milijone. Izvažala je v Afriko, zlasti v Egipt in Kapland, v Levanto, Španijo itd. Toda nekateri denarni zavodi silijo pod vodstvom Zadružne Gospodarske banke preko sklenjenih pogodb s firmo v konkurz. Kakšni nameni vodijo pri tem Zadružno Gospodarsko banko, se bo točneje kmalu videlo. Okrožno sodišče Novomesto je predlog teh denarnih zavodov na konkurz zavrnilo, senat pri Višjem deželnem sodišču pod predsedstvom novoimenovanega podpredsednika tega sodišča g. Dr. Golie pa je njih pritožbi ugodil, odločilo bo sedaj najvišje sodišče Stol Sedmorice v Zagrebu, o tem, če je konkurz v tem slučaju sploh dopusten. Interesantno je,

da se je Mestna hranilnica kočevska protivila konkurzu in da se je proti dovolilnemu sklepu Višjega deželnega sodišča pritožila tudi ona na Stol Sedmorice, ker smatra konkurz za nevzdržljiv z njenimi interesi in s pogodbami, ki jih je sklenila z upniki tvrdka A. Kajfež ter na to ti upniki medseboj. Mestna hranilnica kočevska smatra predlog na otvoritev konkurza za kršitev medsebojno, med upniki sklenjenih pogodb, ker te še obstojajo. Kršitev pogodb pa ustanavlja odškodnino za povzročeno škodo nasproti kršitelju. Tak položaj pa je za Zadružno Gospodarsko banko in tovariše seveda neprijeten in kot se čuje, nateza s svojimi zavezniki vse moči, da bi Mestno hranilnico ali pridobila ali pa — da se odstavi sedanje gerentstvo in nadomesti z drugim, ki bi bilo željam Zadružne Gospodarske banke in tovarišev bolj dostopno, ako ne popolnoma. Ker zarezuje to vprašanje globoko v gospodarstvo celega okraja in tudi posameznikov, bomo naprežanjem in stremljenjem gotovih zavodov in gospodov posvetili vso pažnjo.

Izmenjava gerenta pri Mestni hranilnici kočevski se je zadnje dni izvršila preko noči. Gospod Dr. Štefan Rajh je bil od Velikega župana razrešen te dolžnosti in na njegovo mesto je na intervencijo gospoda Dr. Ivana Slokarja, generalnega ravnatelja Zadružne Gospodarske banke v Ljubljani, postavil Veliki župan nekega bivšega uslužbenca klerikalne Gospodarske Zveze, sedaj privatnega uradnika v Ribnici. S tem je povedano vse. Baje je novi gerent pred imenovanjem v Ljubljani obljubil, da bo predvsem umaknil revizijski rekurz proti otvoritvi konkurza tvrdke A. Kajfež, ki gotove gospode najbolj boli. — Ako je to imenovanje drugim prav, je nam tudi. Vsak ima take upravnike in gospodarje kot jih po svoji sposobnosti zasluži.

Za upravnika konkurza A. Kajfež je večina upnikov predlagala notarja iz Ribnice, za namestnika, pri danih prilikah seveda za faktičnega upravnika, pa novega gerenta Mestne hranilnice kočevske. To, kar naj bi bilo pri starem gerentu Dr. Rajhu zadržek, pa pri novem torej ni — novi je lahko i gerent Mestne hranilnice in upravnik konkurzne mase. Kaj pa, ako gospodje le — medvedovo kožo dele?

Zaključek drugega tromesečja na državni realni gimnaziji v Kočevju je izpadel še dosti ugodno in nekaj boljše kot prvi. Izdelalo je okroglo 70% dijakov.

Štiri stanovanjske hiše bo zgradila mestna občina Kočevje. In to na podlagi sklepa prejšnjega občinskega odbora z dne 24. junija 1927. Tako se namreč glasi gerentski sklep.

Slovensko šolstvo v narodno mešanih občinah kočevskega ozemlja in njegov napredek zatrt. Neogledna nacionalna škoda v bližini italijanske meje. Po na-

ročilu in ukazu Velikega župana ljubljanskega je moral izdati sreski poglavar v Kočevju dne 20. februarja 1928 P. br. 195 ukaz, s katerim se je v zvezi z drugimi tozadevnimi ukazi šolskim vodstvom v narodno mešanem ozemlju faktično uničilo ves desetletni prosvetni in nacionalni trud v tem ozemlju. S posebnim razpisom se je predvsem dalo prostost starišem iz mešanih ali tudi slovenskih zakonov, da lahko pošljejo svobodno svoje otroke v nemške šole, le da do 10. marca t. l. podajo tozadevne pismene izjave. Stariši z narodno mešanimi otroki pa tudi drugi so se te prilike tako bogato poslužili, da bo, deloma je pa že reaktiviranih 12 novih nemških šol, skoro samo eno- in dvorazrednic, v katerih je državni jezik samo navadni učni predmet. S tem se je z ozirom na lokalne in osebne prilike, katerim so ljudje podvrženi po svojih oddaljenih vaseh, izročilo stare slovenske in hrvatske rodbine, katerih očetje so se s v Ameriki prisluženim denarjem ali doto iz domače hiše prikupili na kočevska posestva, zopet izročilo ponemčevanju enako kot je bilo pred vojno. In tako bomo še naprej na svoje lastne stroške vzgajali v kočevskem okraju priseljene Prezidance, Ribničane, Loškopotočane in njih naslednike, to je različne Jakliče, Muhviče, Miheliče, Pojete, Medice, Klune, Sedlarje, Žagarje, Češarke, Arkote, Pangretiče, Loretiče, Novake, Kosarje, Kožarje itd. itd. za Nemce. Nemško pa zna seveda le oni, ki se jezika v šoli nauči. Kako pa še kočevska tkzv. inteligenca obvlada nemščino, pa kaže najboljši njih glasilo „Gottscheer Zeitung“ in pa „Gottscheer Kalender“. S temi uredbami se je med Kočevjarje umetno od zunaj prinešena nemščina, ki jo iz domače hiše noben Kočevjar ne razume, tudi v naši državi upravno priznala in bo logična posledica, da se jo bo moralo priznati tudi v uradih, če država sama uči ljudi drugi jezik kot pa je v deželi v resnici. Svet se radi tega seveda ne bo podrl, še manje pa naša država, toda pri danih prilikah so naši ljudje v tem ozemlju zopet izročeni ponemčevanju, a kočevski jezikovni otok je z dotokom sveže naše krvi za nedogledno bodočnost osiguran v svoji posebni jezikovni eksistenci. Da ta ukrep na škodo našega življa pomeni nagrado za kočevarske kroglice SLS, je seveda jasno, ker je SLS to po svojih ljudeh že pred volitvami obljubila. „Vse za kroglice“, je otipljiva parola gotovih ljudi.

Interesantno je, kako sreski poglavar gornji ukrep maskira. Govori o šest-, pet-, štiri-, tri-, dve- in enorazrednih ljudskih šolah, a v okraju so v ogromni večini enorazrednice, trirazrednice bele vrane, šestrazrednica pa le v Kočevju. V eno-, dvo- in trirazrednici je seveda vse nemško, državni jezik je le učni jezik, v nadaljnjih, ki jih razun Kočevja ni, pa naj bi prevladal

Zadružna gospodarska banka d. d., Ljubljana

podružnica KOČEVJE, Ljubljanska cesta.

Centrala Ljubljana.

Delniška glavnica in rezerve: nad 16.000.000 Din.

Vloge: nad 250.000.000 Din.

Promet: nad 11.000.000.000 Din.

Nakup in prodaja valut in deviz po dnevnem kurzu.

Nakazila v tu- in inozemstvo najhitreje in najceneje.

Vloge na tekoči račun in na hranilne knjižice proti ugodnemu obrestovanju.

Podružnice: Celje, Djakovo, Kočevje, Kranj, Maribor, Novisad, Sombor, Split, Sibenik.

Ekspozitura: Bled.

Menični eskont. Lombardiranje vrednostnih papirjev.

Kulantna provedba vseh bančnih poslov.

državni jezik, tako da naredba na zunaj izgleda kot v skrbi za dobro priučitev državnega jezika. Maskiranje izdaja mojstra, ki pa v tem slučaju ne sedi na Bleiweissovi cesti. Odlok se sklicuje na ministersko odredbo z dne 25. nov. 1927 ONbr. 79.413 ter odredbo Velikega župana ljubljanskega z dne 14. februarja 1928 P br. 1060 ter velja za vse nemške in dvojezične osnovne šole. Še bolj interesantno pa je, da je, da se prikrije pravi smisel vseh teh naredb v korist nemščine, „Gottscheer Zeitung“ za maskiranje priobčila članek, da — ni zadovoljna, da je to še premalo. V tem se mi strinjamo; državni jezik kot predmet, ki se ga itak ne bodo naučili, naj se kar briše iz osnovne šole v teh mešanih krajih. Bodo videli, kaj bo to in pa ta naredba gospodarsko in eksistenčno za manjšino kot celoto kakor tudi za dorasle učence iz teh šol v bližnji bodočnosti pomenila. Zlasti še, ker „pravi“ Kočevjarji žele, da bi izginila tudi državna realna gimnazija iz Kočevja.

Reducirana je z 31. marcem t. l. hči pokojnega župana Medveda kot pisarica na glavarstvu, glavna rednica njegovih še šolobveznih sirot. Ali bo „Slovenec“ sedaj tudi njeno sliko prinesel?

Nov gerent pri Mestni hranilnici kočevski? Upravni odbor Mestne hranilnice kočevske je bil kot znano okrog Božiča razpuščen in za gerenta je bil na predlog SLS in Bauernpartei imenovan g. Dr. Štefan Rajh, odvetnik v Kočevju. Njemu je bil pridelen sosvet kot ga je sreskemu poglavarju oz. Vel. županu predložila SLS. Ko je novi gerent preštudiral položaj, se pa njegovo naziranje o interesih Mestne hranilnice kočevske ni krilo z neizpodbitnim mišljenjem nekega velikega bankarja v Ljubljani, ki je v g. Dr. Rajhu očitno le hotel imeti svoje voljno orodje, pa se je pač nekoliko zmotil. Kot čujemo je ta bankar na delu, da se g. Dr. Rajha radi te „neposlušnosti“ odstavi in dobi voljnijo osebo za seveda „gospodarsko“ politiko tega ljubljanskega bankarja. Baje je sprožil s par poslušnimi v tem smislu vlogo na Velikega župana. Kot plašč naj služi okoliščina, da je bil Dr. Rajh imenovan za upravnika konkurzne mase A. Kajfež. Kot da bi zastopnik upnika ne mogel biti obenem tudi upravnik, dokler ni kolizije. Glavni vzrok pa leži seveda v tem, ker se je g. Dr. Rajh v vestnem varovanju interesov Mestne hranilnice pritožil na Stol Sedmorice v Zagreb proti dovolitvi konkurza A. Kajfež, kar gotovemu velikemu bankarju v njegovih „gospodarskih“ ciljih seveda ne gre v račun. Radovedni smo le ali se bo gospod Veliki župan Dr. Vodopivec v Ljubljani tej zahtevi uklonil in morda tudi zahtevi glede o sebe gerenta in ali bo kar brez nadaljnjega imenoval kakšno marijoneto od onega velikega bankarja. Marijonete naloga bi seveda bila, da umakne od Mestne hranilnice kočevske proti dovolitvi konkurza vloženi revizijski rekurz, kar bi pomenilo, da Mestna hranilnica kočevska tudi pristopa h konkurzu A. Kajfež z vsemi za njo morda težkimi posledicami.

Toda ev. odškodninski zahtevek proti banki dotičnega bankarja bi s tem ugasnil. Vsled tega je pričakovati, da bo ta gospod gledal na to, da Veliki župan imenuje za gerenta Mestne hranilnice kočevske kakšnega takega človeka, ki bo prvič njegovo poslušno orodje in drugič ki bo brez premoženja, tako da za svoje ukrepe in dejanja ne bo imel s čim odgovarjati. Da vidimo!

Sebe in svojo stranko bije po zobeh fakični kočevski dopisnik „Slovenca“. Da se je iz poljske poti, ob kateri so se tekom časa podignile hiše in podjetja pod naslovom Podgorske ulice, napravilo moderno lepo široko in kanalizirano ulico s hodniki za pešce itd., na trgu Kralja Petra Osvoboditelja dvignilo promenado in potegnili kanale tako, da se voda izjednačuje pod zemljo potom kanalov mesto nad zemljo in v čevljih tudi tega modrega dopisnika, imenuje on razmetavanje denarja. Naj se še tisti gozdni jarek, ki gre skozi mesto in se po nemarnem še vedno cesta imenuje, s pomočjo okrajnega cestnega in oblastnega odbora dvigne in uredi, potem bo pa morda tudi zabiti ali zlobni dopisnik uvidel, da so imeli strokovnjaki le prav, ko so tako dvignili promenado s svojimi priveski. Pri tem pa dopisnik prezre, da je v delovni večini starega občinskega odbora od 15 glave večine bilo beri in piši sedem pristašev SLS, ki so vsi soglasno glasovali za to izboljšanje in polepšanje mesta, kar tudi je. Brihtni dopisnik, ki naj bi sicer rajši po-

metal pred svojim pragom, da mu drugi ne bodo, pa imenuje to olepšavo in nujno potrebno delo razmetavanje denarja in udari tako vso svojo bivšo klerikalno delegacijo v občinskem svetu po nosu. Prejšnji občinski svet je občinske doklade od 300% znižal na 30% oziroma 50%; prevzel je pri mestni blagajni za Din 424.000 vlog itd., pri Elektrarni in Vodarni pa ravno toliko če ne še nekaj več neplačanih dolgov. Torej pravzaprav nič. Navzlic znižanju doklad za 90% je pa glasom uradnega zapisnika oddal gerentu nad Din 700.000 denarja deloma pri mestnem knjigovodstvu in blagajni, deloma pri Vodarni in Elektrarni. Prvi ukrep klerikalno nemškega gerentstva pa je bil, da je občinske doklade počel tvoriti, ta povišek pa porabil predvsem za kritje — osebnih izdatkov. To je pa štedenje in smotrna poraba javnega denarja, kaj ne? Toda če je tako gospodarstvo tudi preko zakonite šesttedenske dobe drugim davkoplačevalcem prav, je nam tudi.

Izdajatelj in urednik: Ferdo Jonke, Kočevje.
Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

Tesarski mojster Ivan Rus v Prežah

sprejema v stroko spadajoča dela brez in z materialom po najnižjih cenah. Zastopnik Franc Hude v Kočevju.

15 posestev

v kočevskem srezu, od 10 do 250.000 Din, kompletno z inventarjem in brez njega, takoj na prodaj. Pojasnila iz prijaznosti pri upravi tega lista.

DIJAŠKI DOM KOČEVJE.

Največji tovrstni internat Jugoslavije.

Prvovrsten internat za srednješolsko učečo se mladino pod pedagoškim vodstvom in nadzorstvom aktivnih srednješolskih profesorjev.

Krasna igrišča. — Smrekovi gozdovi. — Lastni vrtovi. — Lastna ekonomija.
Popolna prvovrstna oskrba. — Radiokoncerti. — Nizke cene.

STEVILO MEST OMEJENO NA 100 GOJENCEV.

ZOBNI ATELJE BORIS BAN, Kočevje

vis à vis župne cerkve, hiša tvrdke Peter Petsche
izvršuje solidno in zanesljivo vsa v zobotehnično stroko spadajoča dela. — Vsak delavnik od 8. do 12. in od 2. in 5. ure, ob nedeljah od 8. do 12. ure.

Zlate, srebrne, porcelanaste in cementne plombe, zlate mostičke in krone, umetno zobovje, čiščenje zob, pritrjevanje, obnova.

CENE IN DELO BREZ KONKURENCE!

5% Mestna hranilnica v Kočevju

Uradni prostori so v Gradu Trg Kralja Petra Osvoboditelja.

Uradni dnevi vsak dan od 8. do 11. ure dopoldne in ob sejnih od 8. do 12. ure dopoldne.

Stanje vlog dne 31. dec. 1927:
Din 17.171.669-18

Obrestna mera za hranilne vloge (brez odbitka rentnega davka) 5%.
Obrestna mera za hipoteke 8%.
Obrestna mera za menice 12%.